

Богданець А. В.,
кандидат юридичних наук, доцент,
в. о. завідувача кафедри приватного права,
Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана

ПЕРСПЕКТИВИ РЕГЛАМЕНТАЦІЇ ПРИВАТНОПРАВОВИХ ВІДНОСИН В КОНТЕКСТІ РЕКОДИФІКАЦІЇ ЦИВІЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ

Питання регламентації приватноправових відносин з часом не втрачає своєї актуальності. У відповідь на нові соціально-економічні виклики, зокрема рекодифікацію цивільного законодавства України, нагальною необхідністю є дослідження модернізації регулювання приватноправових відносин з метою забезпечення його справедливості, гнучкості та ефективності.

Зважаючи на євроінтеграційний курс нашої держави, одним з основних етапів реформування правової системи є рекодифікація цивільного законодавства України. З огляду на технологічний прогрес, інтенсивні глобалізаційні процеси, практику Європейського Союзу (далі – ЄС), наявність дублювання норм у різних актах національного законодавства, розширення переліку об'єктів цивільних прав, недостатню регламентованість цифрових активів, електронних правочинів, колізії між Цивільним кодексом України [1] та спеціальними законами, приватноправові відносини потребують сучасного удосконаленого регулювання.

Основною причиною рекодифікації є необхідність підвищення правової визначеності як складової принципу верховенства права. Саме правова визначеність є тим фактором, за допомогою якого може бути констатована відповідність (або невідповідність) законодавства потребам суспільного життя, його можливість (або неможливість) сприяти задоволенню потреб суб'єктів права у відповідних благах [2, с. 177].

На думку А. С. Довгєрта, рекодифікація цивільного законодавства має сприяти подальшій трансформації суспільства та розвитку ринкової економічної системи. Автор акцентує увагу на важливості уніфікації та гармонізації приватноправового регулювання у різних сферах правовідносин, що мало місце в останні роки у більшості європейських країн. Аналізуючи реформу приватного права, наслідком рекодифікації цивільного законодавства вчений називає європеїзацію Цивільного кодексу України, при

цьому підкреслюючи вектор зближення української системи приватного права з *jus commune europe* [3, с. 27–41].

Основною перспективою регламентації приватноправових відносин в контексті рекодифікації цивільного законодавства України є приведення їх у відповідність зі світовими тенденціями розвитку приватного права з урахуванням досвіту європейських країн. Ключовими напрями реформування підлягає регулювання таких приватноправових відносин: особистих немайнових; відносин інтелектуальної власності; речових; відносин майнового обороту; корпоративних; сімейних.

Варто звернути увагу на те, що моделі оптимальної регламентації для багатьох сфер приватноправових відносин сьогодні пропонуються численними директивами і регламентами ЄС, іншими актами, зокрема такими, без перебільшення, епохальними міжнародними документами як Принципи міжнародних комерційних контрактів УНІДРУА [ред. 2016 р.], Принципи європейського контрактного права, Принципи, визначення та модельні правила Європейського приватного права, Проект Загальної системи координат 2009 р., Конвенція ООН про договори міжнародної купівлі-продажу товарів 1980 р. Наведений далеко не повний перелік актів показує, що в напрямку створення широкого глобально-уніформованого приватного права зроблено величезні кроки [4, с. 30–31].

Серед позитивних результатів рекодифікації цивільного законодавства можна виділити наступні: формування стабільного правового середовища; підвищення якості регулювання приватноправових відносин; передбачуваність регламентації приватноправових відносин; модернізація загальних принципів цивільного права; осучаснення правової термінології; узгодження з міжнародними зобов'язаннями; адаптація до правової системи ЄС; цифровізація правового регулювання; чітка регламентація нових об'єктів цивільних прав; створення основ для сталого розвитку економіки та інновацій; покращення інвестиційного клімату; посилення гарантій реалізації та захисту прав людини; удосконалення правової охорони авторського права, торговельних марок, патентів; модернізація правового регулювання захисту персональних даних; систематизація речового, договірнього, спадкового, сімейного права.

Таким чином, виходячи з наведеного вище, можна дійти висновку, що модернізація приватноправових відносин є однією з ключових тенденцій розвитку національного законодавства. Це зумовлено стрімким розвитком інформаційних технологій, інтег-

раційними процесами, зростанням ролі особистих немайнових прав, необхідністю адаптації до міжнародних правових стандартів. З метою якісного розвитку системи приватного права в Україні існує об'єктивна необхідність рекодифікації цивільного законодавства, яка має відображати поєднання традицій національного права, інновацій та міжнародного досвіду. Метою рекодифікації є покращення регулювання приватноправових відносин, забезпечення ефективного захисту прав осіб та відповідність міжнародним стандартам. Зазначений результат залежить від належної співпраці законодавців, науковців, практиків та суспільства в цілому.

Список використаних джерел

1. Цивільний кодекс України: закон України від 16 січня 2003 року № 435-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 40-44. Ст. 356.
2. Грамацький Е. М. Рекодифікація цивільного законодавства України та міжнародне приватне право: до питання перспектив. *Часопис Київського університету права*. 2021. № 1. С. 177–181.
3. Довгерт А. С. Рекодифікація Цивільного кодексу України: основні чинники і передумови для старту. *Право України*. 2019. № 1. С. 27–41.
4. Рекодифікація цивільного законодавства України: виклики часу: монографія / за заг. ред. Н. С. Кузнецової. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2021. 690 с.

Власенко В. В.,
кандидат юридичних наук, доцент,
професорка кафедри теоретичної юриспруденції,
Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана

РОЛЬ РЕЦЕПЦІЇ РИМСЬКОГО ПРИВАТНОГО ПРАВА У ФОРМУВАННІ ПРАВОВИХ СИСТЕМ СУЧАСНОСТІ

Римське приватне право вважається фундаментом для розвитку європейського права, оскільки відіграло ключову роль у становленні інститутів цивільного, сімейного та інших галузей приватного права.